

16.9.2020

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Viite: HE 126/2020 vp.

Asiantuntijalausunto ns. rajoituslain muuttamisesta

Kiitän mahdollisuudesta tulla kuultavaksi ja nostan esille seuraavat kysymykset lakiehdotuksesta.

Ymmärrämme HUSissa rajoituslain tarkoituksen ja merkityksen sellaisten investointien ja toiminnallisten muutosten ehkäisijänä, jotka voisivat haitata sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen toteuttamista. 1. HUSin näkökulmasta rajoituslaki kuitenkin aiheuttaa myös seuraamuksia, jotka eivät liity edellä kuvattuihin investointeihin ja muutoksiin ja aiheuttavat tarpeellisten investointien hidastumista ja myös lisäkustannuksia. 2. Rajoituslain yhdenmukainen eurosumma koko maassa ei huomioi sitä, että investointien suhteellinen painoarvo riippuu sairaalayksikön koosta. 3. Rajoituslain kohdistaminen HUSiin ja Helsingin kaupunkiin on myös epätarkoituksenmukaista, koska HUS ja Helsingin kaupunki tulevat Uudenmaan erillisratkaisussa säilymään nykyisen kaltaisina organisaatioina. 4. Emme kuitenkaan sinänsä vastusta lakiin ehdotettua muutosta lain soveltamisalan laajentamisesta myös kuntien ja kuntayhtymien omistamiin yhtiöihin, koska lain tulisi kohdella erilaisia investointihankkeita yhdenmukaisesti niiden toteutusmuodosta riippumatta.

1. HUSin käyttämistä tiloista noin kolmannes on vuokratiloissa. Vuokratilat ovat yksi HUSin hyödyntämä tapa huolehtia myös pysyvistä tilatarpeista, ja vuokratiloilla on myös suuri merkitys korjaustöiden väistötiloina. Markkinoilla ei ole valmiita sairaalataloja vuokrattavana vaan tiloihin joudutaan tekemään muutostöitä, jotka nostavat pääomavuokraa. HUSin näkökulmasta ei ole vaihtoehto luopua vuokratiloista. Rajoituslain irtisanomisehto lisää kuitenkin vuokranantajien riskiä, joka hinnoitellaan vuokraustarjouksiin. Tämä lisäkustannus ilmenee erityisesti muutostöiden kohdalla. Tiivistetysti HUSin näkökulmasta rajoituslaki aiheuttaa tilavuokrauksen osalta lisäkustannuksia tuottamatta varsinaista hyötyä lain tarkoituksen kannalta.
2. Tällä hetkellä HUSin investointiohjelman toteutusta hidastaa merkittävästi rajoituslain edellyttämä poikkeuslupaprosessi. Lain mukainen 5 miljoonan euron raja on suuressa sairaanhoitopiirissä hankkeiden laajuuteen nähden aivan liian matala. Konkreettisina esimerkkeinä voidaan mainita esimerkiksi Peijaksen keskuskeittiön peruskorjaus, Meilahden putkipostin peruskorjaus ja laajennus, tai Hyvinkään välinehuoltokeskuksen toteuttamisen, jotka kaikki ylittävät viiden miljoonan euron rajan. Poikkeuslupaprosessi edellyttää ensin virkamiesvalmistelua sosiaali- ja terveysministeriössä, valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnan käsittelyn ja puollon ja lopuksi ministerin päätöksen. Menettely on edellä mainittujen hankkeiden suhteelliseen merkitykseen nähden kovin raskas.

16.9.2020

Esitän, että lain 4 §:n 1 momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Kunta tai kuntayhtymä tai niiden yksin tai yhdessä omistama yhtiö ei saa tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon rakennuksiin kohdistuvia investointeja koskevia sitoumuksia, joiden arvonlisäverottomat kokonaiskustannukset ylittävät viisi miljoonaa euroa tai yhden prosentin hankkeen toteuttavan tahon viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaisista toimintakuluista, kumpi on korkeampi.

HUSin osalta tämä tarkoittaisi rajan nousemista 24 M€:n. Vertailun vuoksi voidaan mainita, että maan muissa yliopistollisissa sairaanhoitopiireissä raja olisi tällöin VSSHP:ssä 7,8 M€, PSSHP:ssä 8,8 M€, PSSHP:ssä minimiraja 5 M€ ja PPSHP:ssä 6,3 M€. Suhteellinen raja ottaisi paremmin huomioon investointien kantokyvyn.

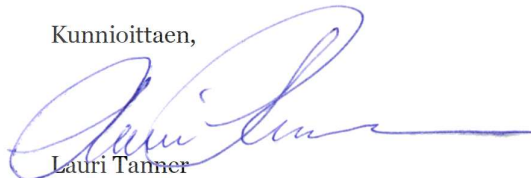
3. Lausunnolla olevassa sote-uudistusta koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Uudellamaalla palvelujen järjestämisestä vastaavat neljä sote-maakuntaa, Helsingin kaupunki ja HUS-maakuntayhtymä. Näistä Helsingin kaupunki ja HUS-maakuntayhtymä säilyvät uudistuksessa nykyisen kaltaisina organisaatioina.

Rajoituslakia säädettäessä perustuslakivaliokunta edellytti, että lakia tulee tarkistaa viipymättä, jos ”sote-uudistuksen jatkovalmistelu antaa muutoin aiheutta lain uudelleen arviointiin” (PeVL 30/2016 vp, s. 6). Hallitusohjelman kirjaus Uudenmaan erillisratkaisusta, erillisratkaisusta toteutettu selvitys ja selvityksen huomioiminen luonnoksessa hallituksen esitykseksi ovat yhdessä siinä määrin painava peruste, että rajoituslain soveltamisalaa tulisi arvioida uudelleen ja jo tässä vaiheessa sulkea sekä Helsingin kaupunki että HUS-kuntayhtymä sen soveltamisalan ulkopuolelle.

4. Emme sinänsä vastusta lakiin ehdotettua muutosta, jossa kuntien tai kuntayhtymien omistamat yhtiöt sisällytetään poikkeuslupamenettelyn piiriin. Pidämme perusteltuna sitä lähtökohdaksi, että laissa tarkoitetut menettelyt ovat valitusta toteutusmuodosta riippumattomia.

HUS-kuntayhtymällä ja Helsingin kaupungilla on tällä hetkellä vireillä poikkeuslupahakemus Laakson yhteissairaalan toteuttamisesta. Hanke on tarkoitus toteuttaa kiinteistöyhtiön kautta. Rajoituslain tulee mahdollistaa poikkeuslupan siirtäminen kiinteistöyhtiölle, vaikka lupaa olisi haettu kunnan tai kuntayhtymän toimesta.

Kunnioittaen,

Lauri Tanner
hallintojohtaja
HUS -kuntayhtymä